

KŘESŤANSKÉ LISTY A KUSŮV LID

časopis Národní Jednoty československých Protestantů v Americe a Kanadě

Ročník LXVI (XXV)

Chicago, Illinois

Listopad (November) 1964

Číslo (No.) 11

Reentry of Second Class matter at the Post Office at Taylor, Texas. Acceptance for mailing at a special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized July 11, 1918

Miloslav Zlámal:

Staneš se pěvcem

*Staneš se pěvcem
jímž musíš býti
staneš se člověkem
jenž musí jako ptáče
sháněti své živohy
a po ulicích se proudy
proudí lidí ženou
nikdo, nikdo nepolíbí
žehrákovu ruku
po soustě nataženou*

*A jarní koncerty
z jarních promenád
ten nepochopí bídu
kdo neměl jednou hlad.*

*A žehrák životem taky šel
jak každý pro své štěstí
ale ho nenašel.*

*Měl jen jednu píseň
jednu píseň lkavou
musel milovat jen bolest
bolest nedočkavou.*

Ta píseň se řítí jako vodopád

jedině dítě umí každého milovat

*Proč osud někomu plnou náruč dal
a něko
jen bídu miloval.*

(Ze sbírky, "Zpěvy z modrých hor."
Vydala SVV; cena: \$1.50).

V. H.:

ZE ŠIMONA — PETR

*A pohleděv naň Ježíš, dí: Ty jsi Ši-
mon, syn Jonášův, ty slouží budeš
Céfas, což se vykládá Petr.*

Jan 1,43.

V evangeliích čteme o lidech, kteří odmítali Ježíšovu pomoc se slovy: "Co je tobě do mne, Ježíši, Synu Boha nejvyššího?" (Mar. 5,7; Luk. 8,28). Nechtěli, aby Ježíš zasahoval do jejich života. Chtěli být svoji, osobně svobodní a autonomní. Nevěděli však, že nejsou ani sví ani svobodní, ale že stojí pod cizí mocí. — Filosof Fichte řekl: "Já jsem já a ani tíha věčnosti nerozdrtí mou osobnost." Na pohled je to silné slovo. Ale když

takto žárlivě střežíme svou schopnost, je vlastně oč stát? Má nám opravdu tolik na tom záležet, abych já byl já, a aby mi nikdo na to moje já nesahal? Není to ve skutečnosti tak, že člověk, který si myslí, že je naprosto svobodný, je vlastně otrokem svého já, svých tužeb a nápadů, svých choutek a svých pudů?

Pán Ježíš nás vyzývá, abychom zapřeli sami sebe a následovali ho. — To vlastně znamená: odřici se své svobody, své autonomie, a dát se do služeb jeho. Ale právě v podřízenosti a službě Ježíši Kristu najdeme teprve tu pravou svobodu. Budeme osvobozeni od nejkrutějšího otrokáře, sami od sebe, od své libovůle a od svých žádostí. Nejkrás-

KŘESTANSKÉ LISTY A HUSŮV LID
 Christian Journal and the People of Hus
 Křestanské Listy 1898 Husův Lid 1940
 Vychází měsíčně. Vydává Národní Jednota
 Československých Protestantů v USA
 a Kanadě
 Published monthly by the National Union of
 Czechoslovak Protestants of America

Redaktor (Editor) J. P. Tatter
 2655 Locust Street Denver 7, Colorado
 Články, zprávy pro časopis a knihy k recenzi
 posílejte na redaktora
 Za své příspěvky odpovídají autoři sami.

Předplatné — Subscription \$2.00 per year.
 Předplatné, milodary na časopis, jakož i příspěvky Jednotě . . . k podpoře strádajících uprchlíků, dětí a nemocných, zasílejte laskavě na adresu pokladníka Jednoty:

Mr. John Opie, 4800 South Hoyne Ave.
 Chicago 9, Illinois

Return Address Adresa Administrace
 4800 South Hoyne Ave., Chicago 9, Illinois

nějším ideálem by bylo, kdybychom mohli říci s Pavlem: "Živ jsem již ne já, ale živ je ve mně Kristus" (Gal. 2, 20).

Když si Ježíš povolával své učedníky, vybíral je z vynikajících a významných lidí. Naopak: byli to vesměs lidé obyčejní, prostí až bezvýznamní. Sotva kdo by si byl o nich pomyslel, že jednou vykonají tak velké dílo. Ale když je Pán Ježíš vzal do své školy a ovlivnil je svým Duchem, stali se z nich velcí svědkové Boží. O jednom z nich mluví evangelium Janovo ve svrhu citovaném textu. Byl to Šimon, syn Jonášův. Obě tato jména byla tehdy velmi běžná. O několika Šimonech čteme jen v Novém zákoně a jméno Jonáš je totéž, co Jan, což bylo také jméno často se vyskytující. Jestliže se tedy někdo jmenoval Šimon, syn Jonášův, znamenalo to, že je jeden z mnoha podobných, že je to řádový, obyčejný, průměrný a bezvýznamný člověk. Ale Pán Ježíš, když ho povolává, ohlašuje mu, že z něho udělá nového člověka, člověka docela jiného. Bude se jmenovat Céfás — Petr — Skála. Toto jméno má vyjadřovat stálost, tvrdost, nepohnutelnost a spolehlivost.

Víme o tomto muži, že jmenované vlastnosti nepatřily k jeho osobnosti.

Naopak: Šimon byl povahy spíše nestálé, sice výbušné, ale zase snadno ochabující, třtina větrem se klátící. Odvážně se pustil za Ježíšem po moři, ale začal pochy-

povat a málem by se byl utopil. Chtěl se pít pro Krista v Getsemaně, ale když došlo k věci, utekl. Následoval Ježíše až do síně nejvyššího kněze, ale tam ho zapřel. To byl jen Šimon, syn Jonášův, ale žádný Petr. Teprve když zapřel sebe sám a svěřil se cele vedení Pána Ježíše, stala se s ním ta proměna: ze Šimona na Petra. Musel ovšem nejprve slyšet a přijmout Ježíšova slova: "Když jsi byl mladší, opasovals se a chodil jsi, kams chtěl. Ale když sestaráš, vztáhneš ruce své a jiný tě opáše a poveče, kam bys ty nechtěl" (Jan 21, 18). Petrem-Skálou se stal teprve tehdy, když se vzdal své vlastní vůle, své svobody, své autonomie a stal se oddaným služebníkem Ježíše Krista.

I my, ať se jmenujeme jakkoliv a ať jsme jakýmkoliv lidmi, můžeme se každý stát Petrem, až zapřeme sami sebe a budeme modlitebně očekávat na zmocnění Duchem Kristovým.

*

PŘEDPLATNĚ A DARY DOŠLÉ NA ČASOPIS A PRÁCI JEDNOTY do 20. října 1964

Mrs. Stanley G. Greene, Park Ridge, Illinois, předplatné a dar	\$12.00
Mrs. John Pestal, Omaha, předp., dar	3.00
Mrs. Rose Hynek, Omaha, předp. a dar	3.00
John Kvasnička, Oelwein, Iowa, předp.	3.00
Frank Gajdošík, St. Paul, Minn., předplatné a dar	5.00
Mrs. Frank Payma, Solon, Ohio, dar k uctění památky drahých rodičů Emanuel a Františky Šefla a drahého manžela Frank Payma	15.00
Jos. T. Cejka, Weston, Nebr., dar	10.00
Mrs. Katerina Honska, Pasadena, Cal., předp. a dar	5.00
A. Balaban, Chico, Calif., dar	5.00
Mrs. Eliz. Sabol, Elizabeth, N.J. před- platné a dar	3.00
Lad. Stulik, Hinsdale, Ill., předp. a dar	5.00
Jaroslav Smajzl, Toronto, Ont., Canada, dar	10.00
Rev. Frank D. Svoboda, East Islip, N. Y., dar k uctění památky p. Marie Evanové, z N. Y.	25.00

S díky přijala a o další pomoc prosí
 Národní jednota čsl. protestantů, Mr.
 John Opie, pokladník, 4800 So. Hoyne,
 Ave., Chicago 9, Illinois.

Š. Š.:

Vidění od Mistra

"Mistře, at' vidím." Marek 10:51.

Byla to přepodivná změna, když si slepý Bartimeus, žebrající u cesty z Jeruzaléma do Jericha, uvědomil, že může stát o něco víc než jen o almužnu — a zavolal po prvé prosbu: "Mistře at' vidím!" — Nechce už jen almužnu, chce být zdravý, chce vidět. Uvěřil že je možné, aby i prohlédl. Jak k tomu přišel, že tak náročná a zdánlivě nesmyslná prosba se ozvala z jeho úst?

I.

Všimněme si jeho prosby samé a položme si napřed hodně opovážlivou otázku: je-li to skutečně tak vzácný dar, když vidíme?

Rozumíme-li tomu tělesně, je to otázka nesmyslná. Vidět — je převzácný dar od Boha. Slepce je přece doopravdy chudák vedle vidoucího. Ani vypočítat nedovedeme my vidoucí všechno co mu schází. Je především vystaven mnohým nebezpečím, která my vidoucí nikdy nepoznáme. Někdy se nám opravdu tají dech, když vidíme takového chudáka, jak si vytukává cestu po našich ulicích a křižovatkách. Je — dále — docela odkázán na lidi. A víte, jací lidé jsou. I ti nejbližší jsou často nevšímaví, ba lhostejní k našim potřebám — nad to cizí. Jeho obživa i práce je velmi omezena ve svých možnostech. Nemá nic ze vši té krásy, které se my vidoucí často ani nasytit nemůžeme. Považme jen kolik poznání, zkušeností i radostí získáváme beze slov pouhým viděním. A což je snad největším jeho nedostatkem, neužije té nejčistší radosti: posloužit druhým. Jeho služba je nesmírně omezena. Pořád aby na něm leželo vědomí dlužnictví.

Všecko to dobře vím a přece se ptám, jestli je to jen a jen dobrodiní, že máme zdravé oči a vidíme. Proč se někdy tak úzkostlivě hrozíme, aby naše děti něco neuviděly? Proč jim někdy i oči zastíráme? Proč je odvádíme z pokoje, kde někdo těžce trpí? Kdo z nás si už někdy neřekl: lépe kdybych to nebyl viděl, teď to mám pořád před očima! I to zlé, co nás zatížilo, poskvřnilo, zmátlo a přestrašilo — vstoupilo

často našima očima. Kdo vidí, vidí nejen slávu, ale i bídu a hrůzy tohoto světa.

Platí to zvláště i o duchovním vidění, o tom vnitřním porozumívání a chápání toho, co se kolem nás a s námi děje. Víme, jak těžce nese lékař vážnou chorobu, když vidí, oč jde. I ve válečných letech snáze se žilo těm, kdo neprohliželi a nepostihovali všechno, co se na nás chystalo. Žili si často daleko spokojeněji a i statečněji než ti, kdo do toho viděli. Být člověkem vidoucím, který hlouběji nahlíží do spleti a propastnosti života, je přetěžkým břemenem. Běda vidoucím, nemají-li se oč opřít. V Masarykově knize o sebevraždě se dovíte, že mezi těmi, kdo si zoufají a berou si život jsou nejednou i lidé vidoucí, hlavy neobyčejně myslivé a prozíravé, kteří ve spleti života a propastnosti jeho problémů nemohou dohlédnout útěšného konce. "Marnost nad marnost" — to není výkřik člověka povrchního, ale vidoucího.

Vidět, doopravdy vidět, není jen štěstí, ale přetěžké břímě, často k neunesení. — Však si nejednou říkáme, že bychom snad také život neunesli, kdybychom viděli do budoucnosti své i svých bližních. Blahoslavení jsou nejenom vidoucí, ale i ti, kdo nikdy neviděli.

II.

Záleží tedy nejen na tom, zda vidíme, ale daleko více na tom, co vidíme. A to, co vidíme, vidíme jen proto, že nás někdo učil to vidět a právě toho si všimat.

Nebot' nikdo z nás nevidí všechno, co by vidět mohl, ale jen to, nač byl upozorněn. Malé dítě musíme teprve učit se dívat — a velmi dlouho je musíme napomínat: "Což nevidíš?" — Ale i v dospělosti vidíme každý něco jiného, podle toho, jak jsme k tomu byli vedeni. Představte si dva lidi ve vlaku: jeden měšťák, druhý venkovan. Dívají se z téhož okna na tentýž kraj a přece každý vidí něco jiného. Jednomu jsou ty kopce tak utěšené a krásné; druhému se docela nic nelíbí, protože na nich nic pořádného neroste. Profesor Rádl kdysi nadhodil otázku: co by

asi u nás viděl obyvatel Martu, kdyby přišel na naši planetu. I kdyby nám byl docela podobný — viděl by to, co my vidíme? Nebo by u nás viděl něco, čeho jsme si nikdy nevěšili? Neboť všichni vidíme to, nač jsme byli po celé generace upozorňováni, nebo čeho jsme byli naučeni si všimat.

Setkáme-li se tedy s lidmi, kteří jsou na svém místě docela spokojeni a šťastni, nemusí to ještě znamenat, že to tak utěšené doopravdy mají. Nejednou až užasneme, co lidem stačí, v jak nečistém a povrchním prostředí jsou spokojeni. Ale oni spokojeni jsou — a to proto, že se dívají a nevidí. Nikdo je neupozornil na to, v čem vlastně jsou — a oni na to ještě nepřišli, a možná nikdy nepřijdou. Tak velice jsme totiž odvislí ve svém vidění a chápání od pomoci druhých. A jsou-li někde lidé zoufalí, kteří vidí jen hrůzu, nicotu a marnost života a tak je to děsí, že si až život berou — není tím ještě řečeno, že jejich situace doopravdy je tak zoufalá a beznadějná. Ba právě naopak — oni se velmi mýlí, ale nikdo je neupozornil. A zase je to Masaryk, který nás poučuje, že na tomto zoufalství a beznaději mnohého moderního člověka mají nemalý podíl i docela určití myslitelé a filosofové, kteří učili o všem pochybovat, dovedli (třeba správně) odhalit propastnost života, ale neviděli nic pevného a potěšitelného. Sami si při svých pochybnostech třeba docela spokojeně žili, ale jejich žáci vzali jejich učení opravdověji než oni sami.

Měli bychom si proto velmi jasně uvědomit velikou odpovědnost všech rodičů, učitelů, mistrů a přátel, kteří učí někoho dívat se do života: Nesmíme příliš spoléhat, že někdo za nás opraví, v čem jsme své svěřence učili dívat se špatně nebo nedokonale. Je velmi možné, že s tím, čemu jsme my je naučili, projdou celým životem. — Ještě větší je odpovědnost novinářů, spisovatelů, umělců, výrobců filmů a jim podobných, — a to proto, že nikdy nevidí ty, které poučují — a oni zase neuvidí je. Máme-li bezprostředně před sebou toho, koho učíme dívat se do života, tak jako rodiče mají před sebou své dítě, leccos už povíme "s ohledem na toho člověka" — třeba šetrněji nebo zase důrazněji. On pak má zase možnost vidět nás a leccos od nás přijme "se zrnkem soli".

Ale ti naši spisovatelé a umělci, — co ti vědí o lidech, kterým otvírají výhled do života, a co vědí jejich čtenáři o nich. Neznámí neznámým otvírají výhledy do života — jaká je to odpovědnost, uvědomíme-li si, že všichni vidíme především (a možná výhradně) to, nač nás někdo upozornil!

Nestačí tedy, toužíme-li po tom, abychom viděli. Stejně důležité je, abychom měli a hledali učitele, kteří by nás učili správně vidět to podstatné.

III.

A tak již rozumíme: slepý Bartimeus nebyl šťastný proto, že prohlédl, ale že to byl právě Pán Ježíš, kdo mu oči otevřel. Jeho vidění bylo vidění od Mistra. Blahoslavený, komu On oči otevřel!

V čem to vlastně spočívá, že otevření očí od Pána Ježíše je tak vzácné a požehnané — jak nám to dokazuje celá galerie těch, které zbavil s'epoty? Příčina je docela prostinká. Není to v tom, že nám toho ukazuje více než jiní učitelé. Sám to přiznává: "Ještěť bych měl mnoho mluvit vám, ale nemůžete snéstí slyšeti" (Ev. Janova 16,12). — Je to proto, že nic podstatného nám nezastírá, že nás tučí vidět to, bez čeho bychom neostáli: bídu a hřích světa na straně jedné a na druhé zaslíbení nad světem, jaký je. Tyto dvě skutečnosti: bídu světa a zaslíbení nám daná, staví před nás jako dvě proti sobě postavena zrcadla v nichž můžeme postihnout plnost života.

nás jako dvě proti sobě postavena zrcadla v nichž můžeme postihnout plnost života.

Především tedy ukazuje nám bídu naši a bídu světa. Jenom povrchní člověk může říci, že šťasten je, kdo ji nevidí. Nevidíme a nechápeme plnost života, nepostihujeme-li i její porušenost, třeba to byla porušenost v moci a v slávě. Svět prostě porušený je. Není, kdo by činil dobré, není ani jednoho. Jenom rozmnožuje bídu, kdo ji nevidí. Někteří nás sice varují a říkají: o tom nesmějí slyšet. to nesmějí vědět naše děti. Sotva však sloužíme dobře dětem, zastíráme-li před nimi porušenost světa. Jednou do toho vstoupí a potom bude možná pozdě varovat je. Zvláště, když hřích nás často potkává v podobě anděla světlosti. Pán Ježíš učí vidět bídu — jako bídu. I když se ujímá ženy hříšnice a bere ji v ochranu před je-

jími nepřáteli (evangelium Janovo 8), přece ji neomlouvá. Zhřešila — to platí, i když dodává: "Jdi a nehřeš více". Marnotratný syn odpouštějící otcovský dům je v podobnosti od samého počátku chudákem a hříšníkem — třeba se někomu mohl zdát odvážným podnikavcem. Farizeové jsou v evangeliu plamenem ještěřím a obilnými hroby — přes to, že lid obdivuje jejich zbožnost a obětavost. Ani obdiv učedníků k chrámu tak nádherně zbudovanému nenechá bez poznámky, že "nezůstane kámen na kameni, který by nebyl zbořen". U Ježíše je tedy záměrné odhalování porušenosti a porušitelnosti všeho. Jeho učedníci nesmějí být bezvýhradně okouzleni světem a jeho slávou — ani se nesmějí stát uctívači hrdin. Pán Ježíš se stará o to, abychom jasně viděli, že "svět ve zlém leží". V Karafiátových Broučcích je právě proto taková plnost života, že tam neschází broučkova neposlušnost. Každá kniha, která porušenost člověka nějak lehce předchází, je nepravdivá, neživotná, a proto nebezpečná.

Než tento pohled na porušenost světa a hřích člověka je jen polovicí pravdy. Kdo hřích a porušenost vidí, vidí něco podstat-

ného, ale nevidí pravdu celou. Bída světa dostane se do pravého světla teprve tehdy, když za ní vidíme milostivého Boha, který nás z ní chce vysvobodit a přináší v Kristu naději všem hříšníkům. V tomto zaslíbení hříšníkům není žádné zlehčování hříchu. Jde-li za nemocným lékař, je s nemocným asi doopravdy zle. Tak i Boží příchod k našemu spasení je největší připomínkou vážnosti hříchu. Nikde jinde nevidíte hrůzu hříchu tak výrazně, jako od kříže Kristova na Golgotě. A přece tato jediná pomoc je zde již přítomna v Ježíši Kristu. Celý svět a my všichni v něm jsme pod milostí. Nevidí proto celou skutečnost ti, kdo vidí jen propastnou zmatenost a temnost světa, — i kdyby do té zmatenosti sebe jasněji nahlíželi.

Dobrodiní Kristovo je právě v tom, že nás učí vidět obojí: hřích a milost. Blahoslavení ti, kterým on otevřel oči. Blahoslavený Bartimeus, že se obrátil právě na Ježíše s prosbou: "Mistře, ať vidím." Jeho prohlášení bylo tak potěšené, protože to bylo vidění od Mistra.

Přemysl Pitter:

Od Komenského k "mírové ko-existenci".

Dne 15. listopadu vzpomínáme úmrtí Jana Amose Komenského. Za šest roků bude tomu tři sta let, kdy zemřel ve věku 78. let v nizozemském Amsterdamě a byl pochován v nedalekém Naardenu. Byl posledním vůdcem Jednoty bratrské, mluvčím umlčeného národa a představitelem nejpokrokovějších idejí všelidských.

Komenský stal se nám, novodobým exulantům, zvláště blízkým. Dovedeme lépe chápat, co znamenal pro něj exilový život s jeho strastmi a nadějemi; dovedeme lépe ocenit Komenského vytrvalé úsilí, a po všech nezdarech a zklamáních vždy nové vypětí všech sil jeho širokého ducha. Kéž bychom měli jeho příklad stále na očích!

Ale též vy, naši drazí doma, posilněte se pohledem na Komenského! Vyhledejte si jeho spisy a začtěte se do nich! Ve spoustě marxisticko-bolševicky zkřivené literatury ob-

jevíte v Komenského spisech pramen osvěžující duši a zdroj síly, abyste vytrvali a vydrželi. Komenský vám ukáže cestu labyrintem světa k vnitřnímu míru a vyrovnanosti; ukáže vám to jedno potřebné, nejpotřebnější, a upamatuje vás na kšaft, odkaz Jednoty i dějin; kšaft, jehož zanedbáním si národ připravil dnešní porobu. A v Komenského "Ageovi oživlém" najdeme výstrahu a varování pro dobu, jež nadchází, kdy Bůh odejme moc utlačovatelům a dá národu novou příležitost, aby ukázal, čemu jej utrpení a zkušenost naučily.

Zjev Komenského a jeho působení nás přímo nutí k srovnávání s tím, co se dnes děje u nás i ve světě. Je pravda, Komenský je oficiálně uznáván, ovšem s výhradami. Komunisté se jménem Komenského před světem chlubí, ale základ jeho myšlení a zdroj jeho snah, křesťanskou víru, škrtají.

Byl prý v tomto ohledu ještě synem své doby. Jako by Kristovo učení, evangelium, bylo vázána na nějakou dobu!

Jménem Komenského se honosí evangelická bohoslovcecká fakulta v Praze. Že ji vlada vyloučila ze svazku Karlova Vysokého učení a zbavila práv universitních, o tom se v propagační literatuře nemluví. Děkan fakulty není profesorským sborem volen, jak tomu bývalo dříve, nýbrž ustanoven vládou, a jak se zdá, na doživotí. Jest jím od počátku komunistického režimu profesor J. L. Hromádka. Na fakultu je připouštěn omezený počet prověřených studentů. I na fakultě samé jsou studenti bohosloví vydáni komunistické ideologické indoktrinaci a dobrý prospěch z t. zv. společenských nauk je podmínkou k připuštění ke kazatelské činnosti. Podivil by se Komenský učilišti, které nese jeho jméno!

Děkan prof. Hromádka je zakladatelem instituce, jež nese název "Křesťanská mírová konference". Letos v létě se konalo její druhé zasedání v Praze, jehož se zúčastnili zástupci mnoha církví též ze zemí neovládaných komunisty. Byly o tom nepatrné zmínky v československých novinách, avšak o jednáních a rezolucích neproniklo na veřejnost ani slovo. Byli byste se dověděli, že došlo k trapnému střetnutí mezi zástupci evangelických církví ze Západního Německa a oficiálními představiteli Německa Východního. Ke skutečné krizi došlo při formulaci poselství církvím, v němž mělo být stanoveno, že "křesťanská kázání často nejsou prosta antikomunismu". Na zprostředkovací návrh moskevského metropolity Nikodima sjednotili se účastníci na znění: "Příliš často se stává, že křesťanská kázání nejsou prosta nálad studené války a hesel politické propagandy". Rezoluce byly pak adresovány "vládám, parlamentům a směrodatným osobnostem světa."

Posuďme nepředpojatě tuto "všekřesťanskou konferenci", konanou pod záštitou pražské komunistické vlády ze zorného úhle evangelia Kristova a Komenského snah mírových a nápravných.

Její velikým kladem je, že umožňuje příchod četných náboženských pracovníků ze zemí západních do Československa. Je to snad jediná možnost, aby se lidé u nás setkali s příslušníky národů západního světa a

vyslechli jejich poselství přátelství a míru. Víme, že tato setkání na křesťanské půdě a náboženské úrovni mají nesmírný význam pro vás, naši drazí ve vlasti, kteří jste do nedávna žili v téměř naprosté izolaci. Nyní poznáváte, že i v t. zv. kapitalistickém světě jsou mocná hnutí, usilující o mír, avšak nikoli za cenu zrady křesťanských ideálů. Je to velké mravní povzbuzení pro vás. Tito zahraniční návštěvníci mohou se pak sami přesvědčit jak žijete, čím strádáte a po čem toužíte. Toto vzájemné poznávání má největší cenu, a dík každé instituci a každému jejímu činiteli za tuto službu!

Jak se dovídáme, delegáti západních zemí na Všekřesťanské mírové konferenci v Praze mohli skutečně svobodně vyjadřovat a hájit svoje názory, byť tyto stály i v protívě k názorům a záměrům oficiálním. To je tedy nesporně velké plus. Bohužel, tato svoboda slova nebyla možná delegátům domácí. Ke konferenci byli připuštěni jen vybraní lidé, a i kdyby přístup byl volný, sotva by se kdo z místních účastníků byl odvážil kritických slov nebo dokonce plamenného protestu proti náboženskému útlaku a nelidskému režimu. Jaké by to mělo pro něho následky, víte dobře sami. Však i tak se tentokrát pořadatelům vymklo na chvíli vedení z rukou a došlo k scénám, které nebyly plánovány.

Pracně zhnětená rezoluce tedy vyzněla v protest proti vnášení nálad studené války a hesel politické propagandy do křesťanských kázání. Konference pak doporučila pokojnou koexistenci mezi režimy demokratickými a komunistickými.

V tom jsme si nesporně zajedno, že politická propaganda a jakákoliv propaganda vůbec do křesťanského kázání nepatří. Ani církev, ani kazatelna nejsou na to, aby agitovaly pro ten či onen směr a bojovaly proti té či oné straně. Církev i kazatelna musí výhradně zvěstovat evangelium, t. j. blahé poselství o blízkosti Božího království, musí hlásat učení Kristovo a je uplatňovat ve všech oblastech života.

Co to znamená prakticky? To vidíme na prorocích a Ježíšovi samém. "Takto praví Hospodin!" ozývá se znovu a znovu z úst proroků. Předstupují před krále a vládce a ve jménu Hospodinově (varují, vyzývají a

vyslovují trest nad nimi, jestliže nedbají Božích příkázání a proti nim se prohřešují. A ku podivu, mnozí z těchto mocných přijímají prorocké výtky a napomenutí a činí pokání. Jsou ovšem i takoví, kteří proroků nedbají a je pronásledují. Mnohý z těchto Božích mluvčí platil za svou odvahu životem. Avšak soud Boží se vždy naplňuje.

Jiným mocným odpůrcem Hospodinovým je sám lid. Kolik výkřiků spravedlivého hněvu a odsouzení vyšlo z úst proroků proti lidu zpronevěřilému; od Mojžíše přes Izaiáše a Jana Křtitele až po Ježíše! Před nikým, ani mocným ani nízkým, se nezastavila odvaha Božích lidí. V pokorném vědomí vlastní malosti a bezmocnosti, avšak v poslušnosti Božích příkazů šli za hlasem svědomí, které jim kázalo nemlčet. Nemohli prostě nemlčet, jestliže šlo o pravdu a lež; nemohli nemlčet, dala-li se komu křivda; nemohli mlčet, jestliže pod rouškou zbožnosti se páchala bezbožnost, jestliže pod záminkou boje za právo vyššího druhu nebo celku byl zotročován člověk, národ. Tento zápas o právo na duši člověka vrcholil u Ježíše, který bez ohledu na všechno kolem vyhlásuje jediné právo Boží na člověka. Člověk patří výhradně Bohu. Tedy ani církev, ani strana, ani národ, ani stát — nikdo a nic na světě nemá na člověka právo.

Náboženství, je-li chápáno v duchu prorockém, křesťanství, je-li chápáno ve smyslu Ježíšově, znamená totalitní nárok Boží na člověka, na svět. "Slávy své nikomu nedám," praví Hospodin ústy Izaiášovými, "ani chvály své rytinám," to jest věcem stvořeným. (Iz. 42,8). Jestliže tedy kterýkoliv člověk nebo církev nebo národ nebo třída nebo stát si sami osobují právo na člověka, pak je to zločín, vzpoura proti Bohu a jeho ustanovení.

Co je tedy nejvlastnějším úkolem církve a kazatele Slova Božího? Aby bedlivě střežili příkazy Boží, je připomínali a je-li třeba, je i za cenu vlastní oběti zastávali." Proroci i Ježíš dovedli nazvat věci jejich pravým jménem. Nekryli se tak zvanými "věčnými pravdami", neužívali kulatých slov. "Ty jsi ten muž!" vykřikl prorok Nátan ve tvář králi Davidovi, když tento se dopustil zločinu. "Není ti dovoleno!" prohlásil Jan Křtitel do očí králi Herodovi. A Ježíš? Vše-

chen jeho život byl jediným výkřikem a protestem proti bezcitnosti, bezpráví a nelidskosti! Každý jeho skutek byl výzvou k činnosti a úsilí, aby se přiblížilo království Boží světu.

Co rozuměl Ježíš slovy "Boží království"? Nic jiného, než Boží panování, Boží vládu, a to jak nad člověkem a v člověku, tak i nad světem a ve všech jeho složkách. Bůh nechce zůstat a nezůstává mimo svět, mimo lidskou společnost. Bůh stále vniká do života lidí a se jimi projevuje. Království Boží nepřijde okázale vnějšími způsoby a není tam ani onde, protože Bůh a jeho říše je zde, je mezi námi, je v nás! (Luk. 17,20).

Co tedy patří do křesťanského kázání a co do něho patří? Nepatří do něho nic, co zavání mocenskými zájmy, co nahrává té či oné straně, co koketuje s tou či onou ideologií, co se skrývá do neutrality a se dokonce odívá hávem zbožnosti a křesťanské pokory, aby zakrývalo vlastní zbabělost a prospěch. Ale do křesťanského kázání patří láska k lidem, ať jsou malí nebo velcí, slabí nebo mocní, domněle spravedliví nebo zločinní a hříšní. Na všechny, na zlé i dobré dává Bůh vzhoditi svému slunci a déšť dává na spravedlivé i nespravedlivé. (Mat. 5,45). Každému má co říci ústy svého služebníka, jenž nesmí hledět na osobu, ani jeho vliv a význam. Do křesťanského kázání patří skutečný obraz toho, co je a co býti má. A patří do něho i příklad vlastního života, vlastních skutků.

Doporučuje-li pak všekřesťanská mírová konference pražská "mírovou koexistenci" mezi zeměmi Západu a Východu, pak nutno opět s hlediska Ježíšova evangelia uvážit; o jakou koexistenci, t. j. mírové soužití, vlastně jde? S kým a čím se nám doporučuje, abychom pokojně žili a spolupracovali? S vládami, které usilují o moc nad dušemi? Které otravuje duše od útlého dětství nenávistí k jakýmsi třídním nepřítelům? Které sledují mladého člověka krok za krokem a nutí jej myslet předepsaným způsobem, dělat co člověk dělat nechce a nedělat, co by rád dělal? Máme mlčet k tomu, že stát a strana si osobují právo na rodinný život a rozvracejí jej záměrnými zásahy? Že stát a strana vnikají až do nejtímnějších zákoutí osobního a rodinného života a je sobě pod-

fizují? Máme pokojně pozorovat, jak lidé odlišného smýšlení jsou pronásledováni, cejchováni a deklasováni? Máme trpně přihlížet, jsou-li dějinné pravdy zkreslovány, zasloužili lidé zlehčování a hledači pravdy umlčování?

Máme se spokojit tím, že základní lidská a občanská práva jsou pouze na papíře? Že černé je prohlašováno za bílé a bílé za černé?

Kazatel Slova Božího nesmí se orientovat podle světových stran. Jeho povinností je mluvit ve jménu Božím k Východu stejně jako k Západu a nemyslit diplomaticky. Byli proroci, byl Ježíš diplomaty?

Jak jinak chápou koexistenci komunisté! Pro ně neznamena koexistence nechat druhé na pokoji. Koexistence je podle samého Chruščova boj jinými prostředky nežli válečnými zbraněmi, ale boj, a to až do úplného pohřební odpůrce.

Něco z tohoto postoje by si měl osvojit i nábožensky věřící člověk, jen s tím rozdílem, že jeho bojování není proti tělu a krvi, ale proti mocnostem zla, proti démonickým silám věku tohoto. (Ef. 6,12). Proti mocnostem, které ovládají Východ i Západ, bílé, černé i žluté, příslušníky všech stavů a tříd, členy církví i nevěrce; proti mocnostem, které hledí proniknout i na kazatelný i vše-křesťanské konference; proti mocnostem, které usilují o mé a tvé srdce. Naše bojování je také zápas o duši. Komu bude patřit duše, tomu bude i sloužit.

Vyšli jsme od Komenského — vraťme se zase k němu. Dějepisec Václav Novotný napsal v r. 1920 o politické činnosti Komenského toto: "Jaký byl úděl tohoto muže, ce-

lým světem ctěného, v jeho vlastní domovině? Z nejbudnějších a nejdálejších končin, z krajín stojících na výši souvěké kultury, i ze zemí téměř polobarbarských . . . volají ho k sobě, aby užili jeho výtečných služeb; jen k těm, jimž především chtěl sloužit a prospět, nesmí zavítat; jen do své vlasti nesmí se vrátit. Téměř padesát let svého života nucen je jisti tvrdý chléb vyhnance, snášet bídu a úzkosti, trpět protivností a příkoří . . . Volají ho do Anglie, do Švédska, do Sedmihradu, snad i do Ameriky, a není to nikdo menší než sám slavný Richelieu, který se pokouší získat ho pro Francii, což pak jen smrt kardinála zmařila; jen ve své vlasti se nesmí objevit." Potud historik Novotný.

A přece nadešla chvíle, kdy se Komenský aspoň na čas vrátil do vlasti a k svému lidu. Ne tělesně, ale duchovně. Jeho duch pomáhal k znovuzkříšení a obrození národa. Nynějšími uchvatiteli moci byl znovu vypuzen do exilu. Avšak on se vrátil a bude pomáhat k novému obrození národa. Záleží na nás, kteří se k odkazu Komenského hlásíme, abychom neustali na slovním uctívání, nýbrž abychom věrně a poctivě plnili úkoly, které nám Komenský uložil. Protož vryjme si v paměť jeho slova:

"K cestám Božím přiložte srdce a přičiňte se o vzdělání a spořádání domu Božího, neboť jinak znovu bítí vás bude Hospodin a nezdařem v pracích vašich, dokud se nepřeměníte v mysl své! To Božím jménem pravím, neboť to, což přednáším, není lidská rada, ani mozku něčího zdání, ale jistá vůle a rozkaz samého Boha!"

(Vysíláno do vlasti).

Omažský (český) Presbyter-ní sbor hledá kazatele

Český presbyterní sbor v Omaze, Nebraska jest uprázdňen a hledá kazatele, který by mohl sloužiti jak českým tak i americkým spoluvěřícím. České bratry faráře, kteří by měli zájem o tuto práci vyzýváme, aby napsali na adresu br. J. Lefflera (719 So. 25th Ave., Omaha 5, Nebr.) neb redaktorovi t. l. (J. Paul Tatter, 2655 Locust Street, Denver, Colorado 80207).

ČTENÁŘE A PRÁTELE JEDNOTY OPĚT VYZÝVÁME V TĚTO PŘEDVÁNOČNÍ DOBĚ K TOMU, ABY PAMATOVALI NA NAŠ ČASOPIS A PRÁCI JEDNOTY ZVLÁŠTNÍM VÁNOČNÍM DAREM. KŘESTANSKÉ LISTY A HUSOV LID JEST NEVÝDELEČNÝ ČASOPIS. PŘEDPLATNÉ ZDALEKA NEKRYJE VYDÁNÍ S TISKEM.

Soudobá brazilská poesie

Dulce G. Carneiro:

KLÍČENÍ

(Germina)

*A viděl, že bylo předčasno
pro takový zapomínaný hlad,
pro takové nepoznání
v dluhování. Pro bytí
a zůstání i uvádání vetché.*

*A viděl, že bylo nedobré
růst a žít
ve stavu škebelném.*

*Vytvořil západy sluncí,
sluncí bezpočetných,
umlčel šestero dnů
na stráží nástupní, a vodu
a oheň v očekávání
sedmého dne odpočinku.*

*A viděl, že unavuje,
a viděl, že boží
podělit i nebe i plodinu,
vypěstovat mládě, odzemnit je,
chodit darmo od Mekky do Mediny,
se žízni palnou, vody i úst.*

*A viděl, jak odcházejí,
a viděl, jak umírají,
smrti v chůzi roztržené mrou,
zapomněním otce i podoby,
člověka a přítele. Zmírali,
bezpočtu umírali.*

*A viděl, jak žnou
za učeďnictví trvalejší,
chtějící zůstat, a být proti.*

*Oblékl proto tělo a duši
láskou, brněním a přilbicí.*

A viděl, že dobře udělal.

*Vzešel v jasu den, uplynul v oparu rok,
a viděl, že bylo dobré
jím bránit se vnitř i vně,
bránit zuby nehty, v naději
být jeden jedním, a druhý jiným.*

*A viděl, že učinil už vše,
a viděl, že všechno tak vzácné bylo,
v mělké šíři, že to vše bylo
tak velice málo.*

(Zčeštil: F. C. Štěrba)

ROZHLEDY

F. M. Bartoš:

PŘEVRAŤ KALICHA

V první listopadové dny r. 1414 se stalo staroslavné Karolinum, duchovní středisko Karlovy university, jevištěm události, která z prosté této universitní disputace učinila nejslavnější akademický akt, jaký spatřilo Karolinum za půl šesta století svého trvání. Ve velké síni, které užívala tehdy nejvyšší, bohoslovecká fakulta, ujal se slova M. Jakoubek ze Stříbra, dávný druh a spolubojovník Husův, aby odůvodnil myšlenku, která ho již dlouho zaměstnávala. Byla to myšlenka povahy skoro výlučně vědecké, prosté, třeba překvapující zjištění historické skutečnosti: zjištění faktu, že dosavadní řád přijímání večeře Páně není, jak se obecně věřilo, odvěký řád církevní, nýbrž že není starý ani dvě století. A přece se Jakoubkovo zjištění stalo událostí takového dosahu, že dějiny sotva znají případ po-

dobný: zahájilo útok, který dovršil husitskou vzpouru tím, že na její prapor vepsal kalich, ten kalich, který potom přijaly všechny církve světové reformace, vzhlížející dodnes s úctou k naší zemi jako k posvátné zemi kalicha a kolébce světové reformace.

Jak vznikla myšlenka, která nabyla dosahu tak převratného? Zrála v několika pokoleních, než uzrála a našla muže, jenž ji vybojoval, v Jaoubkově.

To, oč usiloval Otec české reformace Milič z Kroměříže a hnutí jím založené, vystihl pěkně Miličův žák M. Matěj z Janova známými slovy: vrátit církvi zdravým a podstatným jejím počátkům. Jak hlásal veliký Mistr pařížský, neškodí církvi nic tolik, jako to, že v ní více platí různé obřady, vymyšlené lidmi, různé "nálezy", nežli bible a evangelium. Matěj z Janova podrobil proto přísnému zkoumání všechny řady církevní a zavrhl nejeden z nich, když se přesvědčil, že nemá základu v bibli, nýbrž že vznikl teprve

v době pozdější. V dalším pokolení českého hnutí náboženského zesílil ještě toto úsilí veliký jeho učitel Jan Viklef. Oxfordský doktor šel docela týmž směrem, ano, ještě bezohledněji zavrhoval vše, co se neopíralo o bibli. Jakoubek byl oddaným žákem obou velkých bohoslovců, Pařížského mistra i Evangelického doktora. Jejich snaha po obnově církve příkladem církve prvotní, církve Kristovy a apoštolů, měla v Jakoubkovi hlasatele stejně výmluvného jako rozhodného. Neváhal proto na př. zavrhnout i zpověď, poněvadž, jak zjistil Viklef, byla prohlášena závaznou teprve lateránským koncilem roku 1215. I bylo pro něho osudovým zjevením, když dospěl převratného poznání, že přijímání pod jednou, jak o tom do té doby nikdo nepochyboval, není odvěký řád původu biblického, nýbrž novota, která v církvi zobečtělá poměrně nedávno, asi před půl druhým stoletím, kdežto předtím že se přes dvanácte století přijímalo všeobecně z kalicha, nikoli snad jen kněží, jako nyní.

Bylo to prosté zjištění historické skutečnosti, ale jaký krutý úkol ukládalo Jakoubkovi! Chtěl-li zůstat věren drahým svým učitelům, věren pravdě, byl nyní povinen podniknouti boj za obnovu kalicha jako řádu prvotní církve, který byl neprávem zrušen. Boj ten však znamenal odboj, vzpouru proti mocnostem tak silným, že nemohl očekávat nic jiného, nežli že bude rozdrčen. Kdekdo ho přemlouval, aby nerozbíjel hlavu o zed', sám Hus ho žádal, aby aspoň počkal až se bohdá vrátí z Kostnice. Jakoubek povolil. Když však Hus odešel do Kostnice, odvrhl jakékoliv ohledy a pustil se do boje, jako rytíř, kterého pán povolá do bitvy.

Neznáme, jaký průběh mělo hádání, na něž Jakoubek vyzval celou universitu svým projevem. Známe jen tento projev, prostý, až střízlivý ve své vděčnosti. Užívá neobyčejnou měrou slov Matěje z Janova. Důvodům, které si vypůjčuje od něho a jimiž Pařížský Mistr hájil častého přijímání večere Páně, dává jeho žák, zburcovaný a vzrušený převratným poznáním, smysl zcela nový, netušený ani zdaleka učeným Mistrem Matějem: dokazuje jimi pradávnost přijímání z kalicha na úžas svých posluchačů i čtenářů. Váha těchto důvodů i důkazů se nemínula také účinem. V neděli po disputaci se dožila Pra-

ha nevidané podívané: převratného podávání z kalicha, to v kostele sv. Martina ve zdi, kde byl nejspíše farářem statečný mistr Mikuláš Drážd'anský, jenž se v posledních letech přivinul k straně Husově a stal se předním jejím spisovatelem. K tomuto kostelu přibyl brzy i chrám sv. Michala, jehož farářem byl dávný ochránce Husův i Jakoubkův M. Křišť'an z Prachatic. Jakoubek a jeho družové spálili tím za sebou všechny mosty.

Na církevní straně nastal zprvu zmatek: bohoslovci domácí i zahraniční se pokusili nejprve o popření historických dokladů, na nichž byl založen Jakoubkův důkaz. Jakoubkovy doklady byly však nezvratné. Jakoubkovi i jeho pomocníkům, mezi nimiž vynikl jmenovaný mistr pražského asi původu, Mikuláš Drážd'anský, prospívala i zápalnost myšlenky, že kněžstvo odňalo kalich nekňžím proto, aby se nad ně vyvýšilo, a také to, že se veřejné mínění v Čechách chvělo úzkostí o Husa, jenž v žaláři čeká na smrt. Boj o kalich byl však zároveň bojem o kostely a neobešel se tedy bez výtržností, což mělo v zápětí, že proti kalichu zakročil král. Po nemalých asi bojích vznesena otázka z jara r. 1415 na kostnický koncil. Ten arci rozhodl proti Jakoubkovi a kalich slavnostně zatratil, třeba musil přiznat, že Jakoubkovy historické důkazy jsou správné. Zpráva o tomto rozhodnutí, vyhlášeném 15. června 1415, došla do Čech spolu se zvěstí, co koncil nařídil krátce na to o Husově popravě. Pobouření nad tím, kterému se král pokusil marně čelit, dokonalo zakotvení kalicha v zemi M. Jana, zvláště že M. Jan sám Jakoubkův čin několik dnů před skolem schválil.

Tyto červencové a srpnové dny r. 1415 hodly o otržení Husova národa od církve a o ustavení národní církve husitské. — V kalichu dostala nová revoluční církev nejen vítězný prapor, ale i vlastní bohoslužbu, jež z hnutí vytvořila teprve církev. Koncil kostnický přispěl k tomu odsouzením kalicha neméně než upálením Husa. Odsoudil a zatratil kalich, o němž musil přiznat, že byl ustanoven Kristem a že byl v užívání přes tisíc let. Tím ukázal nad slunce jasněji člověku sebe prostšímu, jaká to propast zeje mezi církví sou-

časnou, jež si troufá mistrovati samého Krista, a církvi prvotní. Koncil sám učinil kalich živoucím, planoucím heslem odboje, jež sjednocovalo nejrůznější směry, strany i stavy, jasným a výrazným ztělesněním přerostaných tužeb opravných, ba dokonce zkratkou poněkud násilnou, v podstatě však hluboce správnou, jakoby nejdražším a nejdůležitějším odkazem popraveného Husa. Kalich vyhrocoval zajisté problém Husův i problém doby, jak jen bylo možno, přesně a makavě. Odmítala-li církev podříditi se výslovné autoritě Kristově, nebylo s ní smíru naprosto. Kdežto dříve měla proti sobě toliko význačné jednotlivce z inteligence, povstal nyní proti ní sedlák jako kněz, řemeslník jako zeman, povstala žena jako muž. Tím nabyl husitský zápas zoufalé téměř úpornosti a živelné nezdolnosti.

Na štěstí pro husity měl koncil v té chvíli příliš starosti, aby mohl, jak hrozil již dříve, podniknouti proti Husově zemi vyhlazovací výpravu křížáckou, a slabý král Václav stál již jen o klid. Toho bylo dopřáno tedy i Jakoubkovi i jeho druhům ještě na čtyři léta. Užili jich vydatně k tomu, aby se připravili na zápas, o jehož neodvratnost nemohli býti v pochybnostech. Jakoubkovi bylo to nemálo usnadněno tím, že se po skonu Husově stal správcem betlemského chrámu a tím i navenek nástupcem jeho vůdčího postavení a dědicem jeho autority.

Několik těch let uplynulo Jakoubkovi velmi rychle v horečné práci. Boj o kalich si vyžadoval nových a nových obran převratné novoty proti útokům z domova i z ciziny a nové a nové práce v lidu. Teprve tato práce a její ovoce, nátlak z venkova na Prahu, vymohl, že se pro kalich vyslovila slavnostně i universita (10. března 1417) a že potom svaz husitské šlechty, který se ustavil na obranu Husova odkazu nazítří jeho skonu, vyslal do Kostnice nové poselství o povolení kalicha přece. Arci marně.

Pro koncil byla otázka dávno rozřešena dekretem z 15. června 1415. Dal jenom napsat odpovědi na husitskou obranu kalicha, sestavenou z Jakoubkových obran advokátem strany dr. Janem Jesenicem, a to nejslavnějším z bohoslovců, kteří se sešli v Kostnici, dr. Janu Gersonovi, kancléři university pařížské, profesorů vídeňské university M.

Mikuláši z Dinkelspühlu a pražskému profesorovi Maříku Rváčkovi. Odpověď Gersonova je zvláště příznačná: neopouští se vlastně ani do rozpravy a navrhuje koncilu řešení daleko jednodušší, zlomit husitský odboj mečem a krví.

Řešení to dozrálo vsutku, když se o dva roky později stal českým králem Zikmund, otevřený spojenec církve. Na jeho žádost vyhlásila potom církev z jara 1420 proti husitům vyhlazovací výpravu křížáckou a povolala všechny národy Evropy proti Čechům jako vyvrhelům. Rozpoutala tím hrůzné války křížové, které se protáhly na patnáct let, ale úspěchu nedosáhly. Prapor s kalichem, který se stal korouhví revoluce, vlál čím dále vítězněji nad husitskými vojsky, a církev, která ústy papeže Martina V. prohlašovala, že husity přivedou k rozumu jen hrůzy války a příkře zamítala husitské žádosti o to, aby jim bylo dovoleno podniknout veřejnou obranu svého programu, v tom pak především kalicha, byla ráda, když po strašlivé porážce domažlické husité neodmítli pozvání na jednání o mír v Basileji.

Tak si husité vybojovali na novém husité neodmítli pozvání na jednání o mír v Basileji. Tak si husité vybojovali na novém koncilu přece to, co jim bylo zpupně odmítnuto v Kostnici: nejen veřejné hádání o svém programu, v němž kalich zaujal místo hlavní, nýbrž i povolení kalicha.

V tuhé bitvě, která se z jara 1433 rozvinula v Basileji mezi předními doktory koncilu a mezi mluvčími husitské revoluce, kteří sem přijeli, aby z bible obhájili svůj program, čtyři pražské artikuly, ve vzrušených debatách památného toho turnaje, který upoutal na sebe zraky celého tehdejšího světa, ukázala se převaha důvodů zatím zemřelého M. Jakoubka, zastupovaného nejlepším jeho žákem M. Janem Rokycanou, způsobem tak zdrcujícím, že rozumní členové koncilu, v tom zejména vynikající filosof německý dr. Mikuláš z Kusy, došli přesvědčení, že ústup v otázce kalicha je nezbytný, a vymohli, že se koncil rozhodl zavření kalicha odvolat. Neučinili tak ovšem zcela upřímně. Většina koncilu spojovala s tím nemalé naděje, které se pak značnou měrou i splnily. Spoléhalo na to, že se povolením kalicha podaří rozrazit

pevný šik husitského tábora: že jím budou získáni Pražané pro útok na nesmiřitelná bratrstva, založená Žižkou, na Táboře a Sirotky. To se také stalo v tragické bitvě u Lipan. Avšak v úmluvách jihlavských, které ukončily 1436 tolikaleté války, přiznala církev husitům podávání z kalicha a mohla se jen utěšovat tím, že je to jenom příměří.

Neuplynulo potom ani století a k praporu kalicha se přihlásila i světová reformace.

To, čeho dobyla našemu národu husitská revoluce, vybojoval národu německému Dr. Martin Luther. V tom byl i kalich. Německý reformátor se nikdy netajil hlubokou vděčností k Husovi a dal této účtě mužný výraz neposledně tím, že neváhal zavést ka-

lich po českém vzoru i ve své církvi, pranic nedbaje na to, že byl katolickými svými krajany hanoben jako prý žák a následovník českých kacířů. A z Vittenberka nastoupil nato kalich vítěznou cestu celým světem. Zavádí ho r. 1525 stejně Zwingli ve svém Curychu jako původcové a apoštolové reformace severské, polské, francouzské i nizozemské. Z Evropy proniká potom i do Ameriky a vytváří tak viditelné pouto mezi všemi církvemi světové reformace. Všecky tyto církve obnovily kalich jako pravý řád církve prvotní, církve Kristovy a apoštolů, a dokonaly tím odtržení od církve římské.

(Z knihy: Bojovníci a Mučedníci).

Josef Martínek, USA

MASARYK V RUSKU

“To kalné ráno, to si pamatuj, mé dítě,” tak se mi ozývá verš Seifertův při vzpomínce na ono ráno, když jsem jel s Bílé Hory elektrickou dolů do Prahy do redakce “Práva Lidu” a ve městě všechny pouliční svítlny proti obyčejí svítily přes čas. — To výročí mi připomíná jiné, osobní: výročí dne, kdy jsem se poprvé setkal s velkým Čechem, velkým Slovákem a velkým Evropanem, o němž Geo. Bernard Shaw řekl, že by byl nejvhodnějším presidentem Spojených států evropských, kdyby Evropa měla rozum a spojila se v jednu konfederaci.

Štěstí setkat se s budoucím presidentem osvobozené staré vlasti a stisknout ruku, z níž národ přijal svobodu, dostalo se mi v Rusku, za první ruské revoluce, která svrhla carism. Bylo to právě začátkem září roku 1917, když jsem přijel do starého Petrohradu jako člen čtyřčlenné českoamerické delegace, vedené kapitánem Emanuelem Voskou z New Yorku, jež byla pověřena úkolem vytvořit v Rusku pobočku naší americké tiskové kanceláře. Jeli jsme do Ruska přes Kanadu a Japonsko, pak vlakem sibiřské magistrály z Vladivostoku do Petrohradu, kde právě působil profesor T. G. Masaryk, vůdce československého odbojového hnutí. A hned po příjezdu do centra proticarské revoluce jsme s ním měli schůzku, oběd v ru-

ské restauraci a rozhovor o našem poslání. Masaryk byl v Rusku již několik měsíců. Teprve revoluce mu tam otevřela cestu; za carské vlády do Ruska nesměl. Informoval nás stručně o současné ruské situaci za vlády Kerenského, o československém revolučním hnutí, zvláště o československém korpusu, který v tu dobu už měl za sebou zbrovské vítězství a v ruských zmatcích se formoval ve významnou vojenskou jednotku. Později jsme navštívili presidenta Osvoboditele několikrát v jeho bytě na Morskoj ulici. Tam mi utkvěly v paměti zvláště dvě věci: at’ jsme přišli kdykoli, jeho postel byla vždy plna hromádek pečlivě rozříděných výstřížků z novin ruských i zahraničních a pod posteli — dvě činky! Zmiňuji se o nich proto, že jsem se s nimi shledal i v jeho bytě ve Washingtonu o rok později. At’ měl “starý pán”, jak jsme mu říkali, sebe víc na pilno politicky, vždycky si našel čas na “sokolování”, aby se udržel v tělesné formě. Nejlepší moje vzpomínky na styk s presidentem Osvoboditelem v Petrohradě platí čtvrtkům s ním, jež byly jaksi předchůdcem jeho pražských pátků. Scházivali jsme se v hotelu Jevropa a Masaryk — neměl-li právě něco důležitějšího na programu — nikdy nechýběl. Pili jsme čaj, obyčejně hořký, protože cukru v té době v Petrohradě nebylo, ale

pro "starého pána" se vždycky kostka cukru našla; tu naši hoši-vojáci zaopatřili děj se, co děj. Bývali tam členové naší americké misse: kapitán Voska a Rev. Koukol z New Yorku a já s V. Švarcem, právníkem z Clevelandu. Přišlo vždy několik členů Odbočky Československé Národní rady v Rusku, z nichž se zvláště pamatuji na historika Jaroslava Papouška, který se v tu dobu obíral studiem historie ruského dělnického hnutí. A přicházívá i občas hosté z kruhů spojeneckých, Francouzi a Angličané; mezi nimi několikrát Somerset Maugham, pozdější slavný romanopisec a dnešní mistr anglické prosy. Hovořilo se, podle toho, kdo byl cizím hostem, nejvíce rusky a anglicky, málokdy francouzsky, a česky a slovensky ovšem, když jsme byli sami. Styk s Masarykem byl velmi vyhledáván, neboť se o něm vědělo, že je nejlepším znalcem Ruska ze všech spojeneckých politiků, kteří tehdy působili v Petrohradě. A hovořilo se o všem, co den přinesl. Na rozdíl od těch, kdož stále ještě doufali, že Rusko i pod Kerenským zůstane platným vojenským spojencem Dohody, Masaryk tu ilusi důrazně vyvracel. Znal dobře Rusko carské a všechny jeho hříchy, jež se právě vymstívaly, poznal osobně revoluční skutečnost a podle toho zařizoval svou politiku. Radí, aby Spojenci neopouštěli Rusko přes jeho dočasnou slabost, aby s ním přestovali nejen styky politické, ale zejména hospodářské a trpělivě působili na veřejné mínění mladé ruské demokracie, jež v revolučním víru hledala cesty k lepší budoucnosti. Ale varoval před dobrodružnými plány, před jakoukoli možnou intervencí v ruských domácích věcech. A měl jen jednu velkou starost: jak dostat československý vojenský

sbor co nejdříve na západ, do Francie, kde, jak viděl, že bude se při rozpadu a rozvalu Ruska rozhodovat hlavní boj s ústředními mocnostmi. V našich diskusích sedával často tiše a někdy ani slova nepromluvil, dokud nebyl otázan. Jako by nás při našich rozpravách, někdy dost pohnutých, studoval. Co překvapovalo, byla jeho skromnost. Často mu byla položena otázka, na níž mohl odpovédět třebaš částečně — vždyť byl, jak v Americe říkáme, "naučným slovníkem na nohou", a'e přesto jeho odpověď prostě zněla: "Nevím, v té věci nejsem odborníkem."

"Těch několik týdnů, kdy jsme se v hotelu Jevropa scházivali, bylo pro nás při vši neformálnosti vysokou školou politickou. Zúčastnil jsem se těch čtvrtků od září do listopadu 1917, kdy mne prezident Osvoboditel poslal do Štokholmu s posláním k zahraničnímu ministru Hjalmaru Brantingovi, v souvislosti s jeho plánovanou účastí v mezinárodním světovém kongresu, který se tam měl pořádat. Vedle toho jsem měl za úkol jednat s Alfredem Jensenem, tajemníkem Nobelova Institutu, zda by nebylo možno udělit Nobelovu cenu v poesii Otakaru Březinovi; sešlo z toho, neboť nebylo tehdy dost překladů z Březiny, jen něco málo v němčině. (Proto, jak Masaryk přijel do Ameriky, dal Březinovy básně překládat do angličtiny — také kus jeho politiky nepolitické.)

Do Petrohradu jsem se vrátil právě v prvním týdnu boševického převratu. To už čtvrtky nebyly a prezident Osvoboditel jel do Moskvy. Před vánocemi 1917 pak jsem se vydal na zpáteční cestu do Ameriky, zase přes Sibiř, Japonsko a Hawajské ostrovy.

(Vídeňské Svobodné Listy—září 1964)

Nezáviděníhodné postavení církve v ČSSR.

Třebaže v některých směrech se situace katolické církve v Československu poněkud zlepšila, všeobecné postavení církve v ČSSR je i nadále "katastrofální". Tohoto výrazu užil v soukromém rozhovoru jeden čs. kněz. Tento kněz uvádí, že církvi se znemožňuje poskytovat byt' jen minimum náboženské výchovy. Situace je zejména svízelná v Praze, kde někteří kněží vyučují katechismu jen

sporadicky a tajně.

Návštěva kostelů v Praze i jiných větších místech v Čechách je minimální a církevní sňatky a křty se konají často v kostele daleko od místa bydliště, neboť věřící se obávají diskriminace ze strany režimu.

Hospodářské postavení kněží je poměrně snesitelné. V posledních dvou letech došlo k jistému uvolnění v postoji režimu vůči církvi, avšak i dnešní politika je nejasná, plná protimluvů a někdy nerozhodná. Poprvé v

mnoha letech byly povoleny styky s Římem a náboženské publikace směly uveřejnit oficiální texty encykliky *Pacem in Terris* a výtahy z encykliky *Mater et Magistra*. Zároveň se však v poslední době objevily známky nového přituhnutí.

Jediným důvodem k naději je skutečnost, že církev a náboženství nyní začíná vyvolávat jistý obnovený zájem mezi studenty a intelektuální elitou země. Ovšem nelze z toho ještě vyvozovat závěr, že dochází k nějakému vkříšení církve a náboženství.

Citovaný kněz vyslovuje některá zajímavá stanoviska ve věci "mírových" kněží, mezi nimiž je mnoho věrných synů církve, kteří se podrobili jen, aby zachránili co se dá. A

zdá se, že i ti nejzarytější stoupenci režimu začínají měnit své názory, pokoušejí se zmírnit nejpříkřejší vládní direktivy a opět navázat bližší styk s věřícími. Jiní kněží se však k těmto skupinám stavějí i nadále odmítavě.

Případ Plojharův, který prý jenom usiluje o moc, je však případem svého druhu. Plojhar se i nadále tváří jako hluchý ke všem snahám o nápravu a jeho chování je často zálučné. Závěrem k této velmi pesimistické zprávě však citujeme nedávné prohlášení jistého pražského studenta, který uvedl mimo jiné, že — třebaže poměr mládeže k náboženství je vcelku chladný — kostel sv. Jakuba na Malé straně bývá v neděli plný mladých lidí. —FEC.

Za br. Josefem P. Bartákem

Paní Charles Chovanetz nám zaslala zprávu o úmrtí svého bratra dra. Josefa P. Bartáka. Br. Barták zemřel 30. září t. r. v Americus v Georgii. Pohřben byl 4. října v Shiner v Texasu.

Br. dr. Barták se narodil 25. prosince 1888 v Satelu v Rakousku. Po úmrtí otce se rodina přestěhovala do Plzně, kde br. Barták žil až do svých devatenácti let. V té době přijal pozvání svého švagra far. V. Cejnara z Georgetown, Texas, aby přijel do Ameriky. Br. Barták pozvání přijal a tím se mu též otevřela příležitost k bohosloveckým studiím. Nejprve navštěvoval Southwestern University, kde obdržel diplom bakaře svobodných umění. Po té studoval na Vanderbiltově universitě.

Duchovenskou práci započal v české methodistické církvi v Chicagu. Po ukončení první světové války byl br. Barták poslán do Československa, aby tam pomáhal v organizační práci methodistické misie. Pod jeho vedením mnoho duší bylo přivedeno ke Kristu a práce methodistické církev obdržela solidní základ pro evangelizační práci mezi československým lidem.

V Praze se br. Barták seznámil se sl. Marian Draper, která se později stala jeho věrnou manželkou. (Sestra Bartáková předešla svého manžela v srpnu 1953 ve Vídni, kde Bartákovi sloužili uprchlíkům z komunistických zemí.)

V době první i druhé světové války br.

Barták byl činný v československém odboji. Za práci mezi sirotky a uprchlíky se dostalo br. Bartákovi zvláštního uznání od prvního prezidenta Československa T. G. Masaryka.

Počátek druhé světové války zastihl br. Bartáka v Praze. Tam byl též zatčen v provincii 1941 německým Gestapem a internován. Přes mnohé útrapy a podlomené zdraví, br. Barták nepřestal ani v internačním táboře kázat evangelium spoluvězňům. — Po propuštění z tábora br. Barták se vrátil do U. S. A. a žil s rodinou v Shiner, Texas a v Chicagu, kde se ujal během války práce v methodistické církvi. Po skončení války se br. dr. Barták navrátil do Československa, kde jako superintendent methodistické církve pomáhal reorganizovat církevní práci. Avšak po komunistickém převratu v r. 1948 byl donucen opustit Československo, když komunistická vláda ho vyzvala, aby se vzdal amerického občanství a složil přísahu věrnosti novému režimu.

Od r. 1948 až do r. 1959 br. Barták pracoval v Rakousku. Od roku 1959 žil na odpočinku u své dcery, paní Malačové v Savannah, Georgia.

Úmrtím br. Bartáka odchází z našeho středu opět jeden z pionýrů čsl. evangelické práce v Americe. Jeho památka bude zachována v srdcích mnoha přátel zde i v Československu. Pozůstalé rodině vyprošujeme Boží pokoj a požehnání ve dnech smutku a nadějnou víru do budoucna.

Marie Danešová-Haňková:

POZDNÍ PODZIM

Není tu nikdo

Jen smutek s těžkou oblohou

Díváš se podzimu do tváře bledé
a mokrým listem
tě uhodí

Vítr sem prázdno přines'
na zvadlém listu
bez barev
a táhlá melodie sklesla
Vyhasly ohně bez plamene
a nikdo

píseň nezaspívá
Nad mrtvou hladinou
racek tu zanaříká

Krajino tklivá
nad čím dnes pláčeš
zvadlou jeřabinou?

S obzorem mlhavým
d'ouhými vlákny
tesknota

se tu v stromy zapletá

Rozbitým prázdňem
mokrý list zaváhá

Vzpomínky těžce boří

Podzim tu vládou šedivou
roztáh' svou náruč
nad krajinou.

Aurelie Jeníková:

CO JE ČAS?

Čas není pošupování hodinových ručiček ---
Čas není netrpělivé bubnování prstů do
desky stolu

Čas není jen zvuk odlupující se od stroje
na věži

Je minuta bolesti totéž
co den radosti?

V okamžiku úzkosti
uplyne
věčnost

a den veselé hry
dechne jako vánek
Hodiny prázdnoty se vlekou
těžce
jako hustá mlha nad močálem
Jedna rozhodnutá minuta
zvrátí náš život
v plahočení
nebo jej vyšvihne do sfér hudby
Čas je nekonečný
nedělitelný
neměřitelný
ukazováčkem
Čas je prázdňý kalich
který plníme
dobrotou pro duši
či jedem

Čas je záhada
Čas je překvapení
Čas je naše srdce, které bije
láskou nebo
ošklivostí
Čas je plán po které kráčíme ke konci
Čas je v nás a kolem nás
A tam je venku
čas je

SLUNCE

podle kterého se řídí dobrý hospodář.

Křesťané v dnešním Izraeli. Počet ne-
židovského obyvательства v Izraeli stoupl v
letech 1951-1963 o 64 procent ze 150,000
na 247,000 osob. Je to téměř desetina všeho
obyvательства. Z uvedeného je 171,000 moha-
medánů, 50,000 křesťanů a 24,000 Druzů.
Celkem 50,543 křesťanů představuje 2,3%
obyvatele země; z nich je nejvíce řeckých ka-
tolíků — 20,313, pravoslavných 15,473, říms-
ských katolíků 7048, maronitů 2644 a pro-
testantů 1704 a Arménů a Koptů 888 duší.
Převážná část křesťanů v Izraeli žije na se-
veru země, v okolí Nazaretu a Akka a v
údolí Jezreelském. Papež Pavel VI. při své
nedávné návštěvě imenoval prvního izrael-
ského příslušníka biskupem (je jím monsie-
gnore Hanna Kaldany), pravoslavná církev
vysvětila kostel Maří Magdaleny v Ruských
zahradách na pobřeží Genezaretského jezera;
první mše se zúčastnili i zástupci sovětského
a rumunského velvyslanectví v Izraeli. Tisíce
křesťanských poutníků navštěvují každoročně

zemi — tak loni přijela jedna z největších výprav, přes 500 katol. studentů ze Sorbonny, a baptisté uspořádali velký sjezd u Genezaretského jezera mezi Tabchou a Kafarnaum. Přesto je dosud nevyřešeno právní postavení židovských konvertitů ke křesťanství. Za Žida je totiž před zákonem Izraele pokládán každý, kdo má cele nebo částečně židovskou krev a jakékoli náboženství nebo žádné vyjma křesťanského. Ve smyslu tohoto zákona bylo rozhodnutí jeruzalemského nejvyššího soudu, jež vzbudilo loni velký loni velký rozruch: v procesu proti římskokatolickému knězi Danielu Lordérovi rozhodl soud, že konvertovaný Žid ztrácí svou židovskou národnost i izraelské občanství. Svého času proto Židé, hodlající se vystěhovat z Izraele, viděli v přijetí křtu vítané východisko.

—CH.

Z REDAKCE

„Zajisté i hněv člověka chváliti tě musí . . .“ Žalm 76, 11).

Kdo z lidí je tak moudrý, aby mohl přesně zhodnotit říjnové události! Světové pásmo relativní bezpečnosti bylo značně zúženo „resignací“ sovětského ministerského předsedy Chruščova a čínskou detonací atomové bomby. Obě události zvýšily opět pocit nejistoty v celém světě.

Prohlášení nového vedení Sovětského Svazu, že bude pokračovat v mírových snahách a koexistenční politice Nikity Chruščeva a ujišťování čínských komunistů, že budou usilovat o světovou kontrolu jaderné energie, strach z možné atomické války jen zesílilo.

Politici komentáři patrně správně odhadují situaci v Rusku, když tvrdí, že Rusko-Čínské neshody a neúspěch ve vnitřní politice (zvl. v zemědělství) přivedly k pádu Chruščova. Otázkou ovšem zůstává zda se novému režimu podaří situaci zlepšit. Není sporu o tom, že zvláštní úsilí bude vynaloženo na zlepšení vztahů s Čínou. Nikoho by mnoho nepřekvapilo, kdyby podobné úsilí bylo vynaloženo i se strany Spojených Států. Skutečnost, že Čína se stala nukleární mocí tuto možnost jen potvrzuje.

Realističtí politikové nás však upozorňují na to, že ve všem úsilí o mír je nutno si zachovat silný válečný potenciál, protože nikdy nemůžeme stoprocentně věřit našim odpůrcům! Idealistické řešení otázky míru jest prý nemožné a tak nám nezbyvá než usilovat o nejlepší plán koexistence. V situaci, kdy oba tábory jsou zatlačeny ke zdi patrně není jiného východiska.

Jak časově zní v době, kdy všechno lidstvo se zdá být zahnané do slepé uličky, slova 76 žalmu! Tváří v tvář společnému nebezpečí úplného zničení, lidstvo jest donuceno k hledání cest pro svou záchranu. Lidé protichůdných ideologií jsou vehnání k hledání společné základny míru. Vědomě či podvědomě lidstvo objevuje universální smysl své existence, jejímž originátorem jest Bůh sám. Věřící člověk rozpoznává to zrakem víry a chválí Hospodina slovem i skutkem. Ten, kdož odpírá existenci živého Boha, nicméně přiznává platnost universálního zákona Pravdy, který posiluje člověka v jeho úsilí o světový mír. — Lidstvo si uvědomuje, že ničivá i tvořivá síla atomu je v jeho rukou. Avšak bez posvěceného odevzdání se vedení živého Boha, kterýž jediný jest zárukou tvořivého užití všech sil vesmíru, lidská existence postrádá ztmelující síly. Věříme však, že pud sebezáchovy, který jest společný všem lidem, udrží pod kontrolou nevěřící část lidstva, a že poslušná věrnost Bohu věřícího světa přispěje k tomu, aby Boží vůle s lidmi byla naplněna.

Bože, má prosba není o krásnější výhledy, ale o oči, které by viděly krásu a účelnost Tvého stvoření a které byly vždy otevřené k vidění potřeb lidského pokolení.